

**ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА,
КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА****АНДРУШКО А. В.,**кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
та процесу*(Ужгородський національний
університет)*

УДК 343.43

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-6-2-16>**КІЛЬКІСНО-ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ НЕЗАКОННОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ
АБО ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ**

У статті на підставі вивчення офіційних статистичних даних та матеріалів 370 кримінальних справ (проваджень), розглянутих судами України за період з 2010 по 2018 рік, проаналізовано кількісно-якісні показники незаконного позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 Кримінального кодексу України).

Встановлено, що за 2013 рік органами прокуратури обліковано 267 випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини, у 2014 зареєстровано 1925, у 2015 – 807, у 2016 – 536, у 2017 – 503, у 2018 – 558, за 10 місяців 2019 року – 479 таких злочинів. Підкреслюється, що у загальній структурі злочинності досліджувані посягання, як і загалом злочини проти волі, честі та гідності особи, займають мізерну частку. Відзначається, що незаконне позбавлення волі або викрадення людини – найпоширеніше діяння серед злочинів проти волі, честі та гідності особи.

Підкреслюється, що рівень латентності розглядуваного діяння є доволі високим, що підтверджується, зокрема, результатами вивчення доступної емпіричної бази, опитуванням працівників правоохоронних органів та дослідженнями інших науковців. Проаналізовано причини латентності незаконного позбавлення волі або викрадення людини. Висловлено припущення, що найвищий рівень латентності характерний для незаконного позбавлення волі як виду домашнього насильства, натомість найнижчий рівень латентності характерний для викрадення малолітньої дитини, яке завжди супроводжується значним суспільним резонансом, активністю правоохоронних органів, спрямованою на розкриття даного злочину, завдяки чому його вдається розкрити по «гарячим слідам». Підкреслюється, що рівень латентності розглядуваних посягань залежить від часу, протягом якого особу незаконно утримували.

Досліджено особливості територіальної поширеності незаконного позбавлення волі або викрадення людини. Найбільше таких посягань зафіксовано у Донецькій, Луганській, Одеській, Дніпропетровській, Запорізькій, Харківській, Київській областях та місті Києві, найменше – в Івано-Франківській, Чернівецькій, Чернігівській, Закарпатській, Тернопільській, Рівненській, Хмельницькій, Кіровоградській, Львівській областях.

Відзначається, що близько 60% розглядуваних посягань вчиняється в містах, 10% – у селищах міського типу, орієнтовно 30% – в сільській місцевості.

З-поміж міст України найбільша кількість аналізованих діянь фіксується в столиці України – Києві.

Проаналізовано також інші кількісно-якісні показники незаконного позбавлення волі або викрадення людини.

Ключові слова: злочини проти волі, честі та гідності особи, незаконне позбавлення волі або викрадення людини, кримінологічна характеристика, кількісно-якісні показники злочинів.

The article analyzes quantitative and qualitative indicators of unlawful deprivation of liberty or abduction of a person (Article 146 of the Criminal Code of Ukraine) based on the study of official statistics and materials of 370 criminal cases (proceedings) considered by the courts of Ukraine from 2010 to 2018.

It was established that in 2013 the prosecutor's office accounted for 267 cases of unlawful deprivation of liberty or abduction, 1925 were registered in 2014, 807 in 2015, 536 in 2016, 558 in 2017, 558 in 2018, and 479 in the 10 months of 2019. It is emphasized that the said encroachments, as well as crimes against the liberty, honor and dignity of a person in general, comprise a negligible share in the general structure of crimes. It is noted that unlawful deprivation of liberty or abduction is the most common act among crimes against the liberty, honor and dignity of a person.

It is emphasized that the level of latency of the act in question is quite high, which is confirmed, in particular, by the results of the study of the available empirical data, the survey of law enforcement officials and the research conducted by other scientists. The reasons for the latency of unlawful deprivation of liberty or abduction are analyzed. It is suggested that the highest level of latency is characteristic of unlawful deprivation of liberty as a form of domestic violence, whereas the lowest level of latency is characteristic of the abduction of infants which is usually accompanied by high social outcry, the activity of law enforcement agencies aimed at solving this crime in the short term. It is emphasized that the latency level of the encroachments in question depends on the time during which the person was unlawfully detained.

The peculiarities of the territorial prevalence of this encroachment are investigated. Most of such encroachments were recorded in Donetsk, Lugansk, Odesa, Dnipropetrovsk, Zaporizhia, Kharkiv, Kyiv oblasts and the city of Kyiv, the least in Ivano-Frankivsk, Chernivtsi, Chernihiv, Transcarpathian, Ternopil, Rivne, Khmelnytsky, Kirovohrad, L'viv oblasts.

It is noted that about 60 % of the considered encroachments are committed in cities, 10 % – in urban settlements, approximately 30 % – in rural areas. Among the cities of Ukraine, the largest number of analyzed actions is recorded in the capital of Ukraine – Kyiv.

Other quantitative and qualitative indicators of unlawful deprivation of liberty or abduction have also been analyzed.

Key words: crimes against liberty, honor and dignity of a person, unlawful deprivation of liberty or abduction, criminological characteristics, quantitative and qualitative indicators of crimes.

Вступ. Для розробки ефективних заходів запобігання злочинам проти волі, честі та гідності особи важливе значення має інформаційно-аналітичне забезпечення, що, зокрема, передбачає наявність у розпорядженні суб'єктів запобігання об'єктивної інформації про кількісно-якісні показники вказаних злочинів, зокрема про незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 Кримінального кодексу (далі – КК) України).

Окремі аспекти кримінологічної характеристики злочинів проти волі, честі та гідності особи загалом і незаконного позбавлення волі або викрадення людини зокрема

розглядалися В.С. Батиргарєєвою, В.В. Голіною, О.В. Лисодєдом, С.Г. Лісник та іншими науковцями. Разом з тим після публікації статей вказаних дослідників минуло чимало часу, що вимагає свіжого погляду на відповідну проблематику.

Мета статті – на підставі вивчення офіційних статистичних даних та матеріалів 370 кримінальних справ (проваджень), розглянутих судами України за період з 2010 по 2018 рік, проаналізувати кількісно-якісні показники незаконного позбавлення волі або викрадення людини.

Результати дослідження. За 2013 рік органами прокуратури обліковано 267 випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини, у 2014 зареєстровано 1925, у 2015 – 807, у 2016 – 536, у 2017 – 503, у 2018 – 558, за 10 місяців 2019 року – 479 таких злочинів [1]. Таким чином, найменша кількість вказаних посягань зареєстрована у 2013 році, найбільша – у наступному, 2014-му. При цьому у 2014 році мав місце надзвичайно різкий стрибок – кількість зареєстрованих діянь, відповідальність за які передбачена ст. 146 КК України, збільшилась у понад сім разів (+620,1%). На наш погляд, такий стан речей можна пояснити передусім запровадженням нового порядку приймання, реєстрації та розгляду в органах прокуратури України заяв, повідомлень та іншої інформації про злочини, а також початком антитерористичної операції на сході України. Після 2014 року чисельність розглядуваних посягань знижувалась (за винятком 2018 року), при цьому динаміка зменшення була нерівномірною. Так, порівняно з 2014 роком, у 2015-му кількість облікованих випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини зменшилась більш як удвічі (–58%). У 2016 році зниження було меншим, але все ж доволі помітним (–33,6%). І лише починаючи з 2016 року динаміка розглядуваних посягань не характеризувалась різкими перепадами. У розглядуваному контексті варто мати на увазі, що статистичні дані за період з 2014 року не враховують кількості незаконних позбавлень волі або викрадень людей, вчинюваних на окупованих територіях Криму та Донбасу.

Офіційні статистичні дані дозволяють також прослідкувати динаміку досліджуваних злочинів, вчинених щодо малолітнього: у 2013 році обліковано 10, у 2014 – 4 (–60%), у 2015 – 10 (+150%), у 2016 – 6 (–40%), у 2017 – 13 (+116,6%), у 2018 – 12 (–7,7%), за 10 місяців 2019 року – 9 таких злочинів [1]. Як бачимо, у структурі потерпілих від даного діяння кількість малолітніх є незначною. Оскільки мотивом розглядуваних посягань, вчинених щодо вказаної категорії осіб (зазвичай йдеться про викрадення малолітнього), переважно є бажання виховувати дитину, наведені коливання у динаміці вказаних діянь, на наш погляд, мають ситуативний характер.

У загальній структурі злочинності незаконне позбавлення волі або викрадення людини, як і загалом злочини проти волі, честі та гідності особи, займає мізерну частку. Так, протягом 2018 року органами прокуратури обліковано 487133 злочини, з яких лише 882 – злочини проти волі, честі та гідності особи (0,18%). Як зазначалося, за цей рік зареєстровано 558 випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини, що складає 0,11% від усіх облікованих в Україні злочинів (63,3% у структурі злочинів проти волі, честі та гідності особи).

Незаконне позбавлення волі або викрадення людини – найпоширеніше діяння серед злочинів проти волі, честі та гідності особи. Вказаний факт залишається незмінним незалежно від проаналізованих вище коливань у динаміці даного злочину. Це й не дивно, зважаючи на те, що незаконне позбавлення волі або викрадення людини є «базовим» у розділі III Особливої частини КК України, який об'єднує діяння, що посягають на волю, честь та гідність особи. Варто також відзначити суттєву різницю у кількісних показниках незаконного позбавлення волі або викрадення людини та торгівлі людьми, тобто того діяння, яке є другим за чисельністю серед злочинів проти волі, честі та гідності особи. Так, у 2013 році органами прокуратури обліковано 130 випадків торгівлі людьми, у 2014 – 118, у 2015 – 110, у 2016 – 114, у 2017 – 340, у 2018 – 268, за 10 місяців 2019 року – 301 такий злочин [1]. Таким чином, у 2013 році кількість зареєстрованих випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини перевищувала чисельність облікованих за цей рік випадків торгівлі людьми удвічі, у 2016 – майже вп'ятеро, у 2015 – у понад сім разів, а у 2014 – у понад шістьнадцять (!) разів.

Кількість зареєстрованих випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини варто співвіднести з іншими показниками. Так, необхідним видається проаналізувати чисельність вказаних злочинів, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом. У 2013 році таких виявилось 120, у 2014 – 100, у 2015 – 122, у 2016 – 112, у 2017 – 129, у 2018 – 210, за 10 місяців 2019 року – 192 [1]. Звідси можна зробити два важливих висновки. По-перше, надто різких коливань у показниках направлених до суду з обвинувальним актом кримінальних проваджень про вчинення незаконного позбавлення волі або викрадення людини не спостерігається. По-друге, має місце разюча кількісна різниця між облікованими випадками скоєння вказаного діяння та чисельністю злочинів, за якими провадження направлені до суду з обвинувальним актом. Зауважимо також, що відповідна різниця наявна вже на етапі вручення особам повідомлення про підозру у вчиненні вказаного посягання. Так, у 2013 році повідомлення про підозру у незаконному позбавленні волі або викраденні людині було вручено лише 145 особам, у 2014 – 153, у 2015 – 184, у 2016 – 157, у 2017 – 197, у 2018 – 260, за 10 місяців 2019 року – 251 особі [1]. Окреслений стан речей пов'язаний, вочевидь, з низкою факторів, серед яких – недоліки існуючого порядку реєстрації кримінальних правопорушень, недостатній рівень професіоналізму правоохоронних органів та пов'язаний з цим низький рівень розкриття вказаних злочинів тощо.

Звертає на себе увагу той факт, що ситуація із розкриттям розглядуваних посягань, вчинених щодо малолітнього, виглядає дещо краще. Так, у 2013 році з обвинувальним актом до суду направлено 6 кримінальних проваджень про даний злочин, вчинений щодо вказаної категорії осіб, у 2014 – 1, у 2015 – 6, у 2016 – 3, у 2017 – 4, у 2018 – 8, за 10 місяців 2019 року – 5 [1]. Як видається, відповідний стан речей можна пояснити, зокрема, підвищеною резонансністю таких злочинів, що пов'язана з віком жертви. Крім того, зважаючи на специфіку вказаних діянь, здебільшого вони розкриваються по «гарячим слідам».

Наведені вище дані відображені в офіційній статистичній звітності, яка не враховує латентну злочинність, обсяги якої, за оцінками експертів, перевищують зареєстровану у кілька разів [2, с. 55]. Рівень латентності розглядуваного діяння є доволі високим, що підтверджується, зокрема, результатами вивчення доступної емпіричної бази, опитуванням працівників правоохоронних органів та дослідженнями інших науковців [3, с. 136; 4, с. 194; 5, с. 128–129; 6, с. 194; 7, с. 621; 8, с. 37].

Однією з причин високого рівня латентності розглядуваного посягання є те, що воно (особливо у формі незаконного позбавлення людини волі, не пов'язаного з її викраденням) помилково не сприймається частиною населення як кримінально каране. Обвинувачені нерідко стверджують, що вони «не вважали свій вчинок злочином» [9], «не думали, що таким чином порушують закон» [10] тощо. Не випадає сумніватися, що й частина потерпілих від вказаного діяння не заявляє в правоохоронні органи про те, що стали його жертвами, оскільки не знають, що за це діяння настає кримінальна відповідальність. Так, результати проведеного нами анкетування 400 мешканців Закарпатської та Львівської областей засвідчили, що кожен п'ятий (21,8%) респондент не розглядає незаконне позбавлення волі як злочинне діяння.

Вочевидь, найвищий рівень латентності характерний для незаконного позбавлення волі як виду домашнього насильства (іншими причинами латентизації незаконного позбавлення волі як прояву домашнього насильства є те, що жертви не хочуть руйнувати сім'ю через такі «дрібниці», не бажають визнавати, що з ними погано поводяться найближчі люди, бажають уникнути незручностей, ганьби, побоюються бути підданими ще серйознішому насильству, впевнені у тому, що правоохоронні органи не зможуть їм реально допомогти тощо) [11, с. 18]. Натомість можна сміливо припустити, що найнижчий рівень латентності характерний для викрадення малолітньої дитини, яке, повторимось, завжди супроводжується значним суспільним резонансом, активністю правоохоронних органів, спрямованою на розкриття даного злочину, завдяки чому часто його вдається розкрити по «гарячим слідам».

Крім того, як видається, рівень латентності розглядуваних посягань залежить від часу, протягом якого особу незаконно утримували. На наш погляд, більш латентними є випадки

незаконного позбавлення волі, які тривали упродовж короткого часу; причому є підстави припустити, що чим меншим був цей час, тим більший рівень латентності характерний для незаконного позбавлення людини свободи (нагадаємо, що вказаний злочин вважається закінченим з моменту фактичного обмеження потерпілої особи свободи пересування).

Іншою причиною того, що частина розглядуваних посягань стає латентною, є те, що потерпілі свідомо не повідомляють про факт вчинення щодо них даного злочину, побоюючись реалізації висловленої погрози заподіяння шкоди потерпілому чи членам його сім'ї та не вірячи у здатність правоохоронних органів захистити їх. Приміром, потерпілий Г. пояснив, що певний час не звертався до правоохоронних органів, оскільки викрадачі «погрожували, що якщо він звернеться в міліцію, то його та його рідних повбивають» [12]. Інший приклад: потерпіла неповнолітня у судовому засіданні повідомила, що про вчинений щодо неї злочин вона боялася комусь розповісти, оскільки викрадач пригрозив їй, що «коли вона розповість про дану подію комусь, то наступного разу він її вже так просто не відпустить і наслідки будуть набагато гірші» [13].

Вивчення емпіричної бази засвідчило, що до незаконного позбавлення волі або викрадення людини нерідко призводить неправомірна поведінка жертви, зокрема вчинення нею кримінально караного діяння (найчастіше крадіжки). У зв'язку з цим логічним буде припустити, що такі жертви часто не звертаються до правоохоронних органів, побоюючись кримінальної відповідальності за вчинений ними злочин.

Здійснене дослідження засвідчило, що потерпілі іноді не заявляють про незаконне позбавлення їх волі або викрадення, оскільки зневірилися у можливостях правоохоронної системи. Наприклад, потерпіла Т. повідомила, що неодноразово зверталася із заявами про вчинений щодо неї колишнім співмешканцем злочин, однак міліція належним чином не реагувала на них, «після чого їй це набридло» [14]. Можна, таким чином, припустити, що певна частина таких злочинів не реєструється у встановленому порядку, внаслідок чого вони не потрапляють до офіційної статистичної звітності.

Доводиться констатувати, що рівень довіри населення до правоохоронних органів залишається низьким, що також не може не позначатися на латентності розглядуваних посягань. У цьому контексті варто навести такий приклад: потерпілий від викрадення повідомив, що протягом певного часу не заявляв до міліції про вчинений стосовно нього злочин, оскільки знав, що у його викрадачів є «дах» у правоохоронних органах, а тому не бачив у цьому сенсу [15].

Відзначимо також, що у правозастосовній практиці мають місце чималі труднощі, пов'язані з кримінально-правовою кваліфікацією розглядуваного посягання, зокрема при розмежуванні його із суміжними складами злочинів. У зв'язку з цим дане діяння іноді кваліфікується за іншими статтями закону про кримінальну відповідальність, що також спотворює об'єктивну картину кількості досліджуваних посягань.

На рівень латентності розглядуваного діяння певною мірою вказує також кількість осіб, які зникли безвісти. Так, за даними Червоного Хреста, станом на серпень 2019 року в Україні вважалися зниклими безвісти 1500 осіб; крім того, 1000 людей були або поховані, або не ідентифіковані й знаходилися у моргах [16]. Окреслена проблема, як відомо, особливо загострилася останніми роками внаслідок бойових дій на сході України.

Оскільки об'єктивна сторона розглядуваного злочину передбачає дві альтернативні форми – незаконне позбавлення людини волі або її викрадення, варто з'ясувати їх кількісне співвідношення. Для цього автором проаналізовано матеріали 370 кримінальних справ (проваджень), розглянутих судами України за період з 2010 по 2018 рік. Результати нашого дослідження засвідчили, що частіше (орієнтовно 2/3) трапляється викрадення людини. Разом з тим маємо підстави стверджувати, що незаконному позбавленню волі, не пов'язаному з викраденням людини, притаманний значно вищий рівень латентності. У цьому контексті зазначимо, що окремі зарубіжні дослідники дійшли висновку про переважання кількості незаконних позбавлень волі над чисельністю викрадень [8, с. 40]. Утім, не варто забувати, що викрадення людини без незаконного позбавлення її свободи неможливе.

Стаття 146 КК України, яка встановлює відповідальність за розглядуване діяння, включає основний, кваліфікований та особливо кваліфікований склади. Аналіз емпіричної бази засвідчив, що з-поміж 558 засуджених за незаконне позбавлення волі або викрадення людини за ч. 1 ст. 146 КК України засуджено 46 осіб (8,2%), за ч. 2 цієї статті – 462 особи (82,8%), за ч. 3 – 50 осіб (9%). Домінування кваліфікованого виду даного злочину пояснюється, зокрема, тим, що аналізоване посягання (а насамперед викрадення людини) переважно вчиняється за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 146). Крім того, аналіз судової практики засвідчив наявність численних помилок, що мають місце при кваліфікації розглядуваного діяння й призводять до спотворення реальної чисельності основного, кваліфікованого та особливо кваліфікованого видів незаконного позбавлення волі або викрадення людини [17].

Аналіз єдиних звітів про кримінальні правопорушення за 2016–2018 рр., доступних на сайтах прокуратур областей та м. Києва, дозволив встановити територіальну поширеність розглядуваного злочину. Найбільше таких посягань нами зафіксовано у Донецькій, Луганській, Одеській, Дніпропетровській, Запорізькій, Харківській, Київській областях та місті Києві, а найменше – в Івано-Франківській, Чернівецькій, Чернігівській, Закарпатській, Тернопільській, Рівненській, Хмельницькій, Кіровоградській, Львівській областях. Зазначимо, що отримані нами дані загалом корелюють з наявною інформацією про територіальну поширеність злочинності в Україні [18, с. 120; 19, с. 41, 44].

Варто зауважити, що в окремих областях (зокрема, Запорізькій, Львівській, Миколаївській, Черкаській) протягом аналізованого періоду спостерігалися доволі різкі коливання показників розглядуваного злочину. Так, наприклад, прокуратурою Львівської області у 2016 році обліковано 15, у 2017 – 4 (–73,3%), а у 2018 – 10 (+150%) випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини [20]. Прокуратурою Запорізької області у 2016 році зареєстровано 20, у 2017 – 36 (+80%), а у 2018 – 17 (–52,8%) вказаних посягань [21]. Щорічне зменшення кількості незаконних позбавлень волі або викрадень людини має місце у Херсонській області, прокуратурою якої у 2016 році обліковано 18, у 2017 – 13 (–27,8%), а у 2018 – 8 (–38,5%) вказаних посягань [22]. Щорічне зростання кількості розглядуваних діянь зафіксовано у Харківській області, прокуратурою якої у 2016 році зареєстровано 18, у 2017 – 24, а у 2018 – 35 випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини, та у Хмельницькій області, прокуратурою якої у 2016 році обліковано 3, у 2017 – 7 (+133,3%), а у 2018 – 12 (+71,4%) випадків незаконного позбавлення волі або викрадення людини [23].

Аналіз емпіричної бази дає підстави для висновку, що близько 60% розглядуваних посягань вчиняється в містах, 10% – у селищах міського типу, орієнтовно 30% – в сільській місцевості. З-поміж міст України найбільша кількість аналізованих діянь фіксується в столиці України – Києві. Так, у 2016 році прокуратурою міста Києва обліковано 64, у 2017 – 45, у 2018 – 54 випадки незаконного позбавлення волі або викрадення людини [24]. Відзначимо, що незаконне позбавлення волі або викрадення людини, як правило, вчиняється за місцем проживання винної особи, чому, зрозуміло, сприяє краще знання нею довколишньої місцевості та місцевих особливостей.

Офіційні статистичні дані не містять відомостей про ціну такого злочинного діяння як незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Водночас аналіз доступних матеріалів кримінальних проваджень дає підстави для висновку, що в результаті вказаного посягання більшості потерпілих заподіюється шкода здоров'ю (внаслідок застосування до потерпілої особи фізичної сили задля подолання її опору та недопущення можливості звільнення) і моральна шкода. Разом з тим, якщо заподіяння тілесних ушкоджень (переважно легкого ступеня тяжкості) знаходить належне відображення у вивчених матеріалах проваджень, то далеко не завжди це можна сказати про завдану моральну шкоду. Зазвичай суди не конкретизують вказану шкоду або ж ставляться до цього надто формально. Одним із винятків може слугувати вирок Бучацького районного суду Тернопільської області, у якому підкреслено, що завдана потерпілій моральна шкода полягає в негативних змінах у її житті; суд пояснив, що мають місце на увазі «щоденні думки та спогади про наслідки психотравмуючої події, страх можливого повторення подій, негативні переживання та спогади, потреба в униканні аналогічних обставин, настороженість, тривога, емоційні реакції

при згадуванні, переживання психологічного дискомфорту, тимчасова відірваність від активного соціального життя, знижений та нестійкий настрій, порушення сну, неприємні сновидіння, емоційна напруга, нервозність, дратівливість, реакції замикання, бажання уникати контактів, почуття образи, обурення, приниження гідності» [25].

Ціною розглядуваних посягань є не лише заподіяння шкоди здоров'ю потерпілих та завдання їм моральної шкоди. Аналіз емпіричної бази змушує констатувати, що розглядуваний злочин іноді вчиняється військовослужбовцями на контрольованій Україною частині Донбасу, в тому числі щодо мирних жителів. У зв'язку з цим варто звернути увагу на вирок Апеляційного суду Донецької області, який слушно підкреслив, що, вчинивши даний злочин щодо мирних жителів (з метою отримання від викрадених інформації про осіб, які можуть сприяти діяльності незаконних збройних формувань), військовослужбовці-контрактники знехтували «конституційним обов'язком захищати країну, посягли на авторитет Збройних Сил України та довіру до них з боку населення, особливо в умовах сьогодення, на території поряд із зоною проведення бойових дій» [26].

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, необхідно підкреслити, що успішне запобігання незаконним позбавленням волі або викраденням людей можливе лише за умови врахування проаналізованих даних про кількісно-якісні показники вказаних посягань.

Список використаних джерел:

1. Статистична інформація про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 2013–2019 рр. / Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html> (дата звернення: 20.11.2019).
2. Оболенцев В.Ф. Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження. Харків : Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2005. 128 с.
3. Голина В.В., Батыргареева В.С. Проблемы борьбы с преступлениями против личной свободы человека в Украине. *Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб.* Харків, 2001. Вип. 49. С. 131–141.
4. Лісняк С.Г. Кримінологічна характеристика злочинів проти волі, честі та гідності особи (2010–2014 роки). *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки.* 2015. № 1 (II). С. 188–195.
5. Лысодед А.В. Актуальные криминологические проблемы преступлений против свободы, чести и достоинства личности. *Проблеми законності: респ. міжвід. наук. зб.* Харків, 2006. Вип. 81. С. 127–136.
6. Криминологія: підручник / за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкина. Харків : Право, 2014. 440 с.
7. Теоретические основы исследования и анализа латентной преступности: монография / под ред. С.М. Иншакова. Москва : ЮНИТИ-ДАНА : Закон и право, 2011. 839 с.
8. Науменко С.В. Незаконное лишение свободы: уголовно-правовой и криминологический аспекты: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Москва, 2011. 274 с.
9. Архів Новоодеського районного суду Миколаївської обл. за 2010 рік. Справа № 1-28/10.
10. Архів Кагарлицького районного суду Київської обл. за 2017 рік. Справа № 368/594/17.
11. Андрушко А.В. Незаконне позбавлення волі як вид домашнього насильства (криминологічний аспект). *Організаційно-правові засади запобігання домашньому насильству: реалії та перспективи* : матеріали круглого столу, 31 травня 2019 р. / за ред. О.П. Рябчинської. Запоріжжя, 2019. С. 18–22.
12. Архів Подільського районного суду м. Києва за 2013 рік. Справа № 1-297/11.
13. Архів Андрушівського районного суду Житомирської області за 2017 рік. Справа № 272/578/16-к.
14. Архів Ленінського міськрайонного суду м. Кіровограда за 2011 рік. Справа № 1-325/11.

15. Архів Богунського районного суду м. Житомира за 2014 рік. Справа № 1-153/12.
16. Скільки в Україні зниклих безвісти: статистика від Червоного Хреста. *Канал* 24. 30 серпня 2019 р. URL: https://24tv.ua/skilki_v_ukrayini_zniklih_bezvisti_statistika_vid_chervonogo_hresta_n1199058
17. Андрушко А.В. Типові помилки при кваліфікації незаконного позбавлення волі або викрадення людини. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах* : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (8 листопада 2019 року) / уклад. О.В. Авраменко, С.С. Гнатюк, І.І. Сидорук. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. С. 11–13.
18. Бабенко А.М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір : монографія. Одеса : ОДУВС, 2014. 416 с.
19. Кулик О.Г. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 288 с.
20. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2016–2018 рр. / Прокуратура Львівської обл. URL: https://lviv.gp.gov.ua/ua/lvdoc.html?_m=publications&t=rec&id=221921&fp=24 (дата звернення: 21.11.2019).
21. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2016–2018 рр. / Прокуратура Запорізької обл. URL: https://zap.gp.gov.ua/ua/documents.html?dir_id=112773&libid= (дата звернення: 21.11.2019).
22. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2016–2018 рр. / Прокуратура Херсонської обл. URL: https://kherson.gp.gov.ua/ua/documents.html?dir_id=113419&libid=&s=print (дата звернення: 21.11.2019).
23. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2016–2018 рр. / Прокуратура Хмельницької обл. URL: https://khmel.gp.gov.ua/ua/documents.html?dir_id=113395&libid= (дата звернення: 21.11.2019).
24. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2016–2018 рр. / Прокуратура міста Києва. URL: https://kyiv.gp.gov.ua/ua/documents.html?dir_id=112297&libid= (дата звернення: 21.11.2019).
25. Вирок Бучацького районного суду Тернопільської обл. від 16 травня 2016 р. (справа № 595/93/16-к) / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57713149> (дата звернення: 22.11.2019).
26. Вирок Апеляційного суду Донецької обл. від 6 червня 2017 р. (справа № 264/6729/15-к) / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/66946519> (дата звернення: 22.11.2019).

